

MIROSLAVA MIRKOVIĆ
Seminar za istoriju starog veka
Beograd

UDK 929:937

SIR RONALD SYME IN MEMORIAM

Sir Ronald Syme, bez sumnje najveći istoričar Starog Rima svog vremena, umro je u 86. godini života, 4. septembra 1989. u Oksfordu. Njegova bogata biografija istaknutog naučnika i velikog putnika dala bi se, bar u onom delu koji se tiče naučne karijere, kratko formulisati: u Oksford je došao 1925. godine i tu je ostao, osim kratkog perioda za vreme poslednjeg rata, 1942—1945, kada je bio profesor Klasične filologije na univerzitetu u Istambulu, do kraja života profesor, u Trinity College, u Brasenose College i najzad u Wolfson College, gde je postao Fellow specijalnim izborom posle svog penzionisanja, 1976. godine. U periodu 1951—1954. bio je predsednik Medjunarodne federacije za klasične studije; bio je i generalni sekretar sekcije za filozofiju i humanizam u UNESCO-u. Godina 1940, zatekla ga je u Beogradu, kao Press attaché-a. Znao je srpski, pored mnogih drugih jezika. Zadržao je celog života državljanstvo Novog Zelanda: tu je i rođen, u Elthamu, 1903.

Izuzetne učenosti i velikog talenta istoričara, Ronald Syme je napisao mnoge knjige, stilom kratkih i jasnih formulacija, stilom koji se može smatrati uzornim, ali koji se ne može imitirati. Proslavio se knjigom *The Roman Revolution* (1939) koja je po oceni mnogih najveći doprinos 20. veka proučavanju fenomena prelaska Rimske republike u Carstvo. U centru pažnje u ovoj knjizi, kao i u onima koje će uslediti, su ličnosti koje su stvarale politiku u Rimu i one u njihovoj službi, ali isto tako i one koje su pisale istoriju. Ovim poslednjim R. Syme je posvetio više knjiga: *Tacitus* (I—II, 1958) kome će se vratiti u 1970. sa *Ten Studies in Tacitus*; *Sallust* (1964); *Ammianus and the Historia Augusta* (1968). Proučavanje zagonetnog spisa Pozne antike, *Historia Augusta*, će ostati tema njegova dugog interesovanja (*The Emperor and the Biography*, 1971; *HA: a Call for Clarity*, 1971; *Historia Augusta Papers* — 15 studija, 1983). Iz 1978 je *History in Ovid*, 1979 je izašao I tom zbirke studija i rasprava, *Roman Papers*, čija su poslednja dva toma, VI i VII predata u štampu juna 1989; prvom tomu *Roman Papers* sledi knjiga *Arval Brothers* (1980), 1983 je publikovan *Augustan Aristocracy*.

Problemima Podnavlja u rimsko doba, najvažnije granice Carstva od vremena Vespazijana, sa vojskom koja će u III veku često odlučivati o smenama na rimskom prestolu, R. Syme se bavi u nekim

od svojih najranijih radova, nekim temama ostaje i kasnije veran. On je autor poglavlja o Podunavlju u doba Ranog carstva u *Cambridge Ancient History* (1934), no još 1928. piše članak o rajnskim i podunavskim legijama (JRS 18) koji ostaje među najboljim radovima o tom problemu. Dva su ključna trenutka u istoriji podunavskih zemalja kojima se bavi R. Syme u mnogobrojnim studijama: vreme Avgusta (na pr. *Augustus and the South Slave Lands*, u 3. broju *Revue internationale des études balkaniques*, časopisa koji je osnovan u Beogradu 1937. godine; *Some Notes on the Legions under Augustus*, JRS 13, 1933; *Lentulus and the Origin of Moesia*, JRS 14, 1934) i vreme Trajana i organizacija nove provincije Dakije, severno od Dunava (*The First Garrison of Trajan Dacia, Laureae Aquincenses I*, 1938; *The Lower Danube under Trajan*, JRS 49, 1959 i dr.). U krug prosopografskih istraživanja ulaze radovi o provincijskim upravnicima Dalmacije, Panonije i Mezije. Veći broj članaka o Podunavlju, uz *Addenda* koja notiraju novija istraživanja, ušao je u zbirku *Danubian Papers*, București, 1971. godine. Za Sir Ronalda Syme-a ova knjiga je „Sećanje na putovanja i istraživanja pre mnogo godina i lični dug za pomoć i prijateljstvo naučnika u mnogim zemljama“. Među ovim su — da pomenemo samo one koji su zadužili i našu nauku — Abramić, Hoffiller, Patsh, Premerstein, Sergejevski, E. Swoboda i svakako ne na poslednjem mestu, Nikola Vulić.

Ronald Syme je dugo živeo i dugo radio. U maju ove godine učestvovao je sa referatom na *Colloquium Historiae Augustae*, poslednji put.

Primljeno 27. XII 1989.